

## מסורת הש"ס

(א) סוכה מז: (ב) שם מז:  
(ג) מ"ק ג: פ"ט סוכה לד.  
מז. פ"ט וזח"ס קי: (ד) [דף  
כ: (ה) [פ"ב, (ו) [שביעית  
פ"ב מ"א וזח"ק דף ג:]

## הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף רש"י

הזכר בעמוד הבא

## רבינו גרשום

[illegible][illegible]

מאימתי פרק ראשון תענית

א' סדר לה כר' יהודה. לימא כר"י שזיכר בש"י: גיטין י' יורה דשא  
 נספיק. גלוהו ונספיקה דמרבני תרי גיטין כתיב בש"י להי אמר  
 ומתחיל להזכיר ואהני מ"ס י"ד מ"ס מ"ס דלא מצינו למימר  
 ש"מ תתחיל דין: או סדר הפך דאן נפק. מדשני קרא דביבירה  
 ש"מ תתחיל: א' ר"ע פיר' יומי הוו.

והוא לא דעה אחר (ו) ונספיה דהיינו  
בשני מדרגה ניסוך המים: **וסבר** לה  
**כר** יוסדס ודמנסיין. דלמך כלוג  
היה מנסך כל שמונה. לא סבר כוונתה  
במה דלמך כל שמונה מנסך אלא  
במה דלמך בשמיני מנסך וכיון  
בשמיני מנסך משמחת לה לרבי  
היודעה [ב"ב] דלמך בשני מתחילין  
לניסוך המים כל שבעה: (א) **דמפיק**  
**רזשון ומעיל שמיני**. משני בגל  
הגמרא אמר מני אחר רבי יהודה  
דבשמיני מנסך: **מאי שנא**. דקאמר  
דבראשון אינו מוכרז עד דרמיז מלא  
בשני הוא דרמיז דמונסיהם מרבה  
לניסוך המים שמיני מני מני אחר  
דמנסך לא שביעי אחר רחמנא  
דמנס' יו"ד מ"ס מים חביב בשביעי  
דקיום קרלי דניסוך המים בשביעי  
מכיו כמשפטם ולא בשמיני: **אלא ר'**  
**היבוע** ס"א. דלמך משעת הנחתו (ו)  
(דקיהיב בשביעין) מוכרז ופס"ב סבר  
דניסוך המים כל שבעה דגמרא  
גמיר לה הלכה למשם שמיני דניסוך  
המים כל שבעה. ודאי כר"א אחי  
הספר אבל כרבי יהודה בן נתניה  
וכר"ע לא מיתוקמא אלא להכי לא  
מקור לה כר' אליעזר דהא לא מיבעי  
אי ר' אליעזר סבירא לה הכי דודאי  
לרבי אליעזר אחי ספיר הכי דקא  
מוריקס כר' יהושע רבנא קשומען על  
אבל כר"י בן נתניה ובר"ע לא  
מיתוקמא דרבי יהודה יליף מונאמר  
בשני ופסיהם כי אלא דסבר  
דניסוך המים לא הו' אלא ר' ימני  
דאיהו לא מפיק ראשון ומעיל שמיני  
משום הני פירכא דפריך לעיל לא  
מאמי כרבי יהודה ורבי עקיבא יליף  
נחמיה ענאמר בשני אלא דסבר  
דניסוך המים לא הוו אלא תרי יומי  
אבל כרבי יהושע מיתוקמא לפריך  
דאין מוכרין אלא ביו"ט האחרון  
דגמריש בחג סימן קללה אבל ניסוך  
המים לא כל שבעה דגמרא גמיר  
לה: **עשר נעישות**. המסחרות בחן  
בית סאה מורשין כל בית סאה ערב  
בשביעי ערב ר"ה אע"ג דשאר שדות  
אין מורשין לפני שביעי' (א) יום זה  
מורשין להוליל אם אין מורשין סביבן  
מפסדין: **וניסוך המים**. כל שבעה:  
(א) יוסדס אומר משום רבי יהושע  
סגובר לפני הפסח ב"ט האחרון של

**חג בו.** כעין אמר מר הוא כלומר אמרתי לעילוי ר' יהודה אומר: ה' רבי יהושע אילימא רבי יהושע דספני' (א) מו"ט האחרון הוא מוזכר. ויראשון ממי התפלל תפלה ויזר מוזכר ואילו הכא מני הראשון אינו מוזכר: האמר משעת הנהגה. דהיינו בשצדע' והכא קמני יו"ט האחרון של חג דהיינו בשמיני: וסו' א' דספני. במשכילתא אחריתי ר' יהודה אומר משום חג במזמרה העובר לפני המזבח אחינו של ספא. מרזיבווהא דנעתי ה' ר' יהושע והא דנעתי ה' כי בן במזמרה יהושע והדר קאמר משום בן במזמרה תהא מרזיבוו ר' יהושע בן בנאי ליה בשמיני דריב' ר' יהושע: מקמי דליסמכוהו. לא הוה חשוב וקדו ללכת לסמכוהו: בעל וברכותו. משיב הרוח ומוריד הטל לא תסמלנהו (א) כי אין העולם מתקיים. והיא דלאמרין בתפלה משיב הרוח ומוריד הטל לא תסמלנהו ומועילת לארץ לתקנה ולנגנה כדבסמך(א) וקא' דבמר מיטור

[illegible]

וְהָיָה בֶן בְּתִירָה נִימָא  
 יֵבֵא כִּי כְּתִיב נִסְכָּךְ  
 בֶּן תַּנְיָא ר' נָתָן אוֹמֵר  
 לֵה' בְּשֵׁנִי נִסְכּוֹכִין  
 הַמֵּיִם וְאַחֲרָיִם נִסְכָּךְ  
 מֵרָא אִם כֵּן לִכְתּוּב  
 נִסְכָּךְ נִסְכָּךְ מֵאֵי הַסֶּךְ  
 נִסְכָּךְ נִסְכָּךְ אֵלָּא  
 מֵנִי אִי' הַיּוֹשֻׁעַ נִימָא  
 מֵנִי אִי' הַיּוֹדָה ב"ב  
 הַיּוֹדָה ב"ב הֵיא וס"ל  
 ס"ר בִּי הַיּוֹדָה אוֹמֵר  
 שְׁמוּנָה וּמִפִּיק רֵאשׁוֹן  
 נָתָן רֵאשׁוֹן דְּלֵא דִּכְ  
 דְּרִמְזִי שְׁמִינִי נְמִי כִּי  
 אֵלָּא דְּרִמְזִי אֵלָּא רְבִי  
 שְׁכַעָה הִלְכְתָּא  
 אִ"ל יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר'   
 חֲזַרְתָּן עֶשְׂרִי נְטִיעוֹת  
 הִלְכְתָּא לְמִשְׁחָה מִסִּינִי:  
 רְבִי הַיּוֹשֻׁעַ הַעֲבִיר  
 בֶּן הָאֲחֵרֹן שֶׁל תַּג  
 אֵינִי מְזַכֵּיר כִּיּוֹם טוֹב  
 מְזַכֵּיר הָאֲחֵרֹן אֵינִי  
 אֵילִימָא רְבִי הַיּוֹשֻׁעַ  
 מְזַכֵּר הָאֲחֵרֹן שֶׁל תַּג

ישעיהו ברייתא האמר  
ותניא ר' יהודה אומר  
ר' לפני חתיבה ביום  
האחרון מזכיר הי' בן  
הגורא בן בתירה הא  
מזכיר אומר רב נחמן  
בית יהושע קרי ליה  
ה ויומנין דקרי ליה  
קמי דליסמכוהו והא  
בטל וברוחות לא  
אסם בא להוכיח מזכיר  
אין נעצצין וטל מגיל  
יאמר אליהו התשבי  
ב חי ה' אלהי ישראל  
יהיה השנים האלה  
גרי וכתבי ילך הראה  
סור על פני האדמה  
ה מאי טעמא משום  
דלא

אלהים לאור יום ולחשך קרן  
וכן בחמשה דברות אחרונות  
הזכיר הש"י הכל הולך אל מקו  
לצייר מגינו לפני כל חדרי

האחרון מוזכר הרמב"ם (א"ח  
ד' י"ה) וישע בן חתירה היה  
היה. ולא קשיא ומנין קרו ליה  
לילה בשמיה דחזיה והאי דק  
נזוהו חכמים להזכיר אפילו  
ומוריד הגשם לאו משום  
כמיטרא: ואילו על לא קא

חַרַשׁ אִם עֶקֶר אֶת רִגְלוֹ חֹזֵר בַּחֲתֻלָּה  
תַּעֲלֶה, (וְכֵן אִי־יִהְיֶה קֹדֶם שִׁיטָּם  
עֲרֵה שְׁנֹאמֶר וַיֵּאֱחָז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֵץ  
אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ [וְגו'], מִתּוֹךְ תִּשְׁכּוּבוּ  
מִפְּרִשִּׁים בְּעֵינֵי כָּצֵר לָךְ וּמִצֶּאֱוָר, וְכֵן  
וַיֹּאמֶר מִרְיָד הַגֶּשֶׁם, קָמָה לְצִלּוּחָהּ כִּי  
בָטַל וּבְרִיחוֹת לֹא חִיִּיבוּ חֲכָמִים לְהוֹכִיז  
לָךְ הָרֵאָה אֶל

(א) נראה שהסגור ש"ך ל

١٠

א"ר רבי יהודה בן בתירה. דלמך בשני צגה הוה מוזיר שית יומי  
הוה א"ר לא יהיה הספוק כי אם ששה ימים: **עשר** ונפירות.  
מרש"י (1) נטיות מפחורות בבית סאה חורר כל בית סאה בשבילן  
דכל נטיעה יונקם ודווקא מניה סאה היה לרף להם יכול לתרום  
עד ר"ה של שביעית דהוה שפיר אוקמי  
אילנא שרי אכל יותר מביית סאה  
אזני חורר אלא כדי לזרק דהואיל  
ומפחורות ביוזר מביית סאה קיימי  
ושפיר ובפחות מיכן למה קיימי  
וליעקר קיימי ודוקא נטיעות אמר  
דחוררין בשבילן עד דלא שנה אלא  
אילנות אסור דאורייתא כל איל  
ומדרבנן י"פסח ועלרת תקון גשד  
הללן עד פסח חורר אכל מפסח  
ולהלן אסור ושדה חורר עד פסח  
מותר מכאן ואילן אסור:

**ערכה.** שמקפין את המזבח ויטפון המים הלכל להמשה מסני מלוה: ויאמר אליו התשוב בתשובי יצער. לכן נקרא מחושבי גלעד לפי שהרגו ישראל אנשי יבט גלעד על משה פילגס בגבעה ולא נשאר ביבט גלעד כי אם מנעט ונלם מן המיושנים צעיר כי כל השאר היו עם קספוק לכן מעיד כי אליהו מן החושנים קן שמעתי מהררי ערומי משם הרי צהיר יתכן ממלוק: **בטל** וברוחות לא הייבו חבשים הצובי: משי הרוח ומוריד הטל כי לפיכך אין קפילג לומר מוריד הטל אפילו צימות החמה אין שלא יאמר מוריד הגשם והכי הלכלח ואם לא אמר צימות הגשמים כי אם מוריד הגשם ודילג מן משי: הרוח ומוריד הטל אין ממזכיר:

ואילו % 5 א"ס טענה. ומה נראה  
לדגני גרעון (שופטים ו)  
כשאמר (ט) על הארץ יהיה טל ועל  
הגזם יהיה חורב כמבי ויעש כן אצל  
כשאמר על הארץ יהיה חורב ועל  
הגזם יהיה טל כמבי ויהי כן כלומר  
דעל הגזם היה הטל אצל לא כמבי  
ויעש כן משמע דעל הארץ היה טל  
דעל לא מיערעל ע"כ נטוסם שפני  
ועוד מאלחם כשאמרו על כל הארץ  
יהיה טל כמבי ויעש אלהים כן  
וכשאמר טל יהיה על הגזם לבדה  
(ט) ועל כל הארץ יהיה חרב כמבי ויהי  
כן ולא הארץ כזה הי"ש" וטעמו אשר  
אומר כי הוא זה כי אין הי"ש" מוכיב  
שמו על הרעם כי אם יהיה חורב על  
כל הארץ יהיה רעת יושבי בה וכמבי  
(שמות כ) בכל הקוים אשר אויבר את  
שמי אבזו אליך ויכרמך אצל כשאמר  
על כל הארץ יהיה טל כמבי ויעש  
אלהים ודמותו לזה (בראשית א) ויברא

אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה וגבי חשך לא הוכרז השם יתברך וכן בחמשה דברות אחרונות (שמות כ) מלא תלמד ואילך לא הוכרז השם הכל הולך אל מקום אחד משל למך שגנה דירה גאה והינה לליר מגניו לפני כל חדרי הבית וזלתי בית הכסא מקום השיעור: ציטוט

ה אחרון מוזכר הראשון אינו מוזכר: (אלה) אחר רב נחמן בר יצחק ר' יהושע בן בריה היה דהוי דקאמר ר' יהודה לעיל משום ר' יונה ולא קשיא ומנין קרו ליה בשמים לדבוח בן בריה ומנין קרו ליה בשמים לדבוח ואי קרו ליה בשמים דנפשיה ר' יהושע היינו בזהו חכמים להוכיח אפילו ציטוט הגשמים: לפי שאין נעלרין. ומוריד השם לאו משום חיוב אלא חוק בשם הוא מוזכר ואז דעל כמיטרא: ואילו על לא קאמר. ואחנה על ומער אלא מטר בלבד: דלך

[illegible]

(א) מראה שהפטר ש"ן (המלה ונ"ל) יתרגלם הם אחר ר"י משום ריב"ז וקודם שפסקו

עין משפט  
נר מצוה

ה א מ"י פ"י מלכות  
תמיד הלכה ו סג עשן  
ד:  
ו ב מ"י פ"ג מלכות  
שמעיו ויזל הלכה ה:  
ז ג מ"י פ"ו מלכות ויזל  
הלכה כ:  
ח ד מ"י פ"י מלכות  
תמיד הלכה ו:  
ט ה מ"י פ"י מלכות  
תכלה הלכה ח סג עשן  
י וט"ז ע"ח ס"י קוד סוף  
ג:

תורה אור השלם

1. ונסכו רביעת הדק  
לכבש הארץ בקדש הסף  
2. נקד שכו לתי' במדבריו כח  
3. יאמר אלהו השבי  
מהשבי גלעד אל אחאב  
אשר אלהי ישראל אשר  
עמדתו לקינו את היתה  
השנים האלה טל ומטר כי  
אם לפי דברי:  
מלכים א יז א  
3. ויהי ימים רבים ודבר יי'  
היה אל אחרד בשנה  
השלישית לאמר קדש הריאה  
אל אחאב ואתנה מוקד על  
פני הארמה:  
מלכים א יז א

811-812-575

## גליון הש"ס

נמ' לכתוב קרא או הסך וכן  
נכ"ק דף פה ע"א ודף פה  
ע"ב ובמנחות דף יז ע"ב:

## הגדות הנר"א

[א] רש"י ד"ה לפי ס"י.  
מזכיר דרוחות מועילות כל"ל:

## רבינו חננאל

[illegible]

תתחלה ואם לאו חזרו לשומע  
נגאלו ישראל ממצרים. מתוך  
התוך זכות אבות שנאמר ויזכר  
שנאמר וידע אלהים. וכך הם  
זוכרי עד שיזכיר שליח ציבור  
שלא מקמי שליח צבור. תנא  
מטר כי אם לפי דברי, וכחוב  
ימרא